

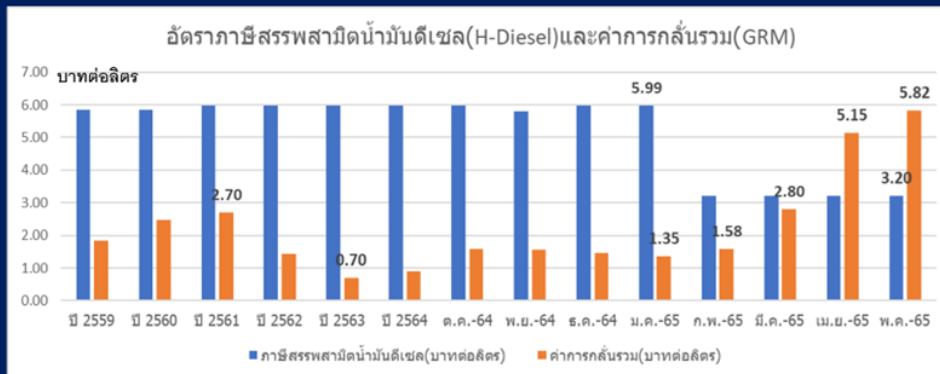
ข้อเสนอสภาองค์กรของผู้บริโภคต่อรัฐบาลในประเด็นการกำกับดูแลราคาน้ำมันสำเร็จรูป

จากการติดตามตรวจสอบโครงสร้างราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศของคณะกรรมการบริการสาธารณะ พลังงานและสิ่งแวดล้อม พบว่า แม้คณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ให้ลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลหมุนเร็วในประเทศลงไปรวม ๕ บาทต่อลิตรแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถทำให้สถานการณ์ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลในประเทศลดลงแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลสำคัญคือการที่รัฐบาลยังคงนโยบายลอยตัวราคาน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศ โดยให้ราคาน้ำมันสำเร็จรูป ณ โรงกลั่น ไม่ต้องใช้ราคาสะท้อนต้นทุนที่แท้จริง แต่ให้ใช้การอิงราคากลางน้ำมันสำเร็จรูปตลาดภูมิภาคเอเชีย (ตลาดสิงคโปร์ – Mean of Platts : MOP Singapore) บวกค่าขนส่งเทียม และช่วงวิกฤตการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครนเกิดขึ้น ราคาน้ำมันสำเร็จรูปตลาดสิงคโปร์ก็บวกราคาน้ำมันดิบตลาดโลกมีส่วนต่างของราคาค่อนข้างมาก ทำให้ค่าการกลั่นน้ำมันรวม (Gross Refining Margin: GRM) ในประเทศไทย อันเป็นส่วนต่างระหว่างราคาน้ำมันสำเร็จรูป ณ โรงกลั่น หักด้วยต้นทุนน้ำมันดิบ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ทิศทางอัตรากำไรขั้นต้นของธุรกิจ โรงกลั่นน้ำมันในประเทศนั้น ขยับสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด ขณะที่ราคาน้ำมันสำเร็จรูปขายปลีกได้ขยับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย ส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนอย่างรุนแรงท่ามกลางสถานการณ์ระบาดโควิด-๑๙ ที่ย่ำแย่อยู่แล้ว เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้บริโภคจากสถานการณ์ดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะจากสภาองค์กรของผู้บริโภค ต่อรัฐบาลในการกำกับดูแลราคาน้ำมันสำเร็จรูปใน ๔ ประเด็น ดังนี้

หนึ่ง ขอให้กระทรวงพลังงานเร่งกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมค่าการกลั่นน้ำมันให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค

จากข้อมูลที่คณะกรรมการฯ รวบรวมได้ในเว็บไซต์ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ถึง มกราคม ๒๕๖๕ พบว่า ในขณะที่รัฐบาลกำหนดอัตราพิกัดภาษีสรรพสามิตของน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว เท่ากับ ๕.๙๙ บาทต่อลิตร โรงกลั่นน้ำมันในประเทศได้คิดค่าการกลั่นน้ำมันรวมส่วนใหญ่ประมาณไม่เกิน ๒ บาทต่อลิตร แต่ทันทีที่รัฐบาลได้ลดพิกัดภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลในครั้งแรกลงมาเหลือ ๓.๒๐ บาทต่อลิตร ค่าการกลั่นน้ำมันรวมได้เพิ่มขึ้นเป็น ๒.๘๐ ๕.๑๕ และ ๕.๘๒ บาทต่อลิตรในเดือนมีนาคม เมษายน และพฤษภาคม ๒๕๖๕ ตามลำดับ ดังภาพประกอบที่ ๑

แสดงอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลและค่าการกลั่นรวม

จากปี 2559 จนถึงเดือนมกราคม 2565 อัตราภาษีสรรพสามิต 5.99 บาทต่อลิตร ค่าการกลั่นรวม (Gross Refinery Margin*) ส่วนมากไม่ถึง 2 บาทต่อลิตร แต่เมื่อรัฐบาลลดภาษีสรรพสามิตลงมาเหลือ 3.20 บาทต่อลิตร ทางโรงกลั่นจึงทยอยขึ้นค่าการกลั่นรวม จนเป็น 5.82 บาทต่อลิตรในช่วง 1-19 พฤษภาคม 2565

* กระทรวงพลังงานอ้างว่า ข้อมูลเป็นการประมาณการเบื้องต้น

รวบรวมจาก http://www.eppo.go.th/index.php/th/petroleum/price/structure-oil-price?issearch=1&isc=1&xf_6=21

ภาพประกอบที่ ๑ : อัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลและค่าการกลั่นรวม

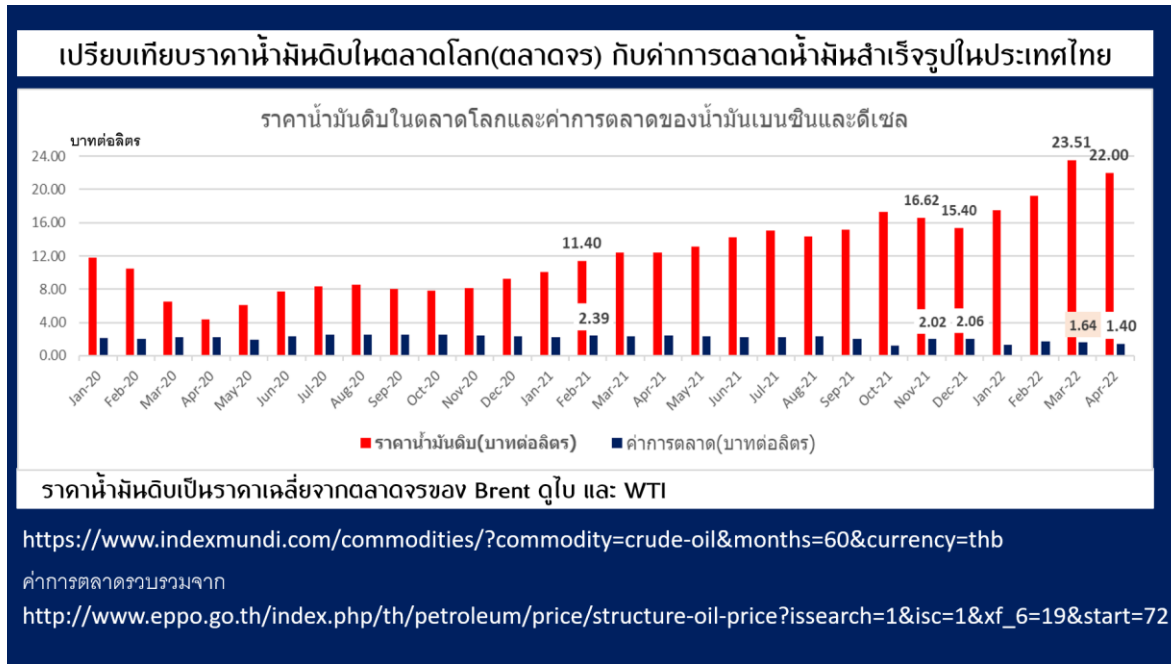
แม้ในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ รัฐบาลได้มีมติให้ปรับลดพิกัดอัตราภาษีน้ำมันดีเซลหมุนรวมเป็น ๕ บาทต่อลิตร คงเหลือภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลที่ยังเก็บอยู่ ๑.๓๔ บาทต่อลิตร โดยเริ่มในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แต่ก็ไม่ได้ช่วยทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลลดลงได้แต่อย่างใด ขณะที่ค่าการกลั่นอันเป็นผลกำไรขั้นต้นของโรงกลั่นยังคงอยู่ในระดับที่สูงถึง ๕ บาทต่อลิตร สภาองค์กรของผู้บริโภคจึงขอเรียกร้องให้กระทรวงพลังงานมีมาตรการกำกับดูแลไม่ให้โรงกลั่นน้ำมันฉวยโอกาสขึ้นค่าการกลั่นเหมือนที่ผ่านมา

สอง ขอให้กระทรวงพลังงานและกระทรวงพาณิชย์ ควบคุมค่าการตลาดให้เป็นธรรม

ปกติค่าการตลาดของน้ำมันจะมีการกำหนดราคากลางที่เป็นกติการ่วมกันอยู่ โดยค่าการตลาดของน้ำมันดีเซลจะอยู่ที่ ๑.๔๐ บาทต่อลิตร และน้ำมันเบนซินอยู่ที่ ๑.๘๕ บาทต่อลิตร ในกรณีที่ราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นสูงจนทำให้ค่าการตลาดที่บริษัทได้น้อยลง ก็สามารถปรับขึ้นราคาหน้าปั๊มเพื่อให้ได้ค่าการตลาดอยู่ที่ ๑.๔๐ หรือ ๑.๘๕ บาทตามที่กำหนด ในทางกลับกัน เมื่อราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นลดลง บริษัทก็ต้องปรับลดราคาน้ำมันที่ขายหน้าปั๊มลงด้วยเพื่อให้ได้ค่าการตลาดเป็นไปตามราคากลาง

แต่จากการรวบรวมข้อมูลค่าการตลาดน้ำมันดีเซลเบนซินและดีเซล (เฉลี่ยรายเดือน) พบว่า เมื่อราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่นลดลง ค่าการตลาดก็ปรับเพิ่มขึ้น ซึ่งในหลายๆ ครั้งก็มากกว่าราคากลาง เช่น ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔ ค่าการตลาดอยู่ที่ ๒.๐๒ บาทต่อลิตร และ เดือนธันวาคม ๒๕๖๔ ค่าการตลาดอยู่ที่ ๒.๐๖ บาทต่อลิตร

เป็นต้น ทำให้ราคาน้ำมันขายปลีก หรือราคาหน้าปั๊มไม่ลดลง ผู้บริโภคจึงต้องเติมน้ำมันในราคาแพงกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ แม้ส่วนต่างของค่าการตลาดจะน้อย แต่เมื่อเทียบกับปริมาณการใช้วันละ ๑๓๔ ลิตร ก็คิดเป็นมูลค่าไม่น้อย

ภาพประกอบที่ ๒ : เปรียบเทียบราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกกับค่าการตลาดน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศไทย

สาม ขอให้กระทรวงพลังงานทบทวนวิธีการกำหนดราคาน้ำมันสำเร็จรูปหน้าโรงกลั่นในประเทศ

สภาองค์กรของผู้บริโภค พบว่า การกำหนดราคาน้ำมันสำเร็จรูปหน้าโรงกลั่นในประเทศไทยเป็นการกำหนดโดยการอิงราคากลางน้ำมันสำเร็จรูปตลาดภูมิภาคเอเชีย (ตลาดสิงคโปร์ – Mean of Platts : MOP Singapore) บวกด้วยค่าขนส่งน้ำมันจากท่าเรือสิงคโปร์มายังโรงกลั่นในประเทศไทย นอกจากนี้ยังบวก ค่าประกันภัย ค่าสูญเสียน้ำมันระหว่างขนส่ง ค่าปรับคุณภาพน้ำมัน ฯลฯ

แต่จากข้อมูลของกระทรวงพลังงาน (สถานการณ์พลังงานไทย ๒๕๖๔) พบว่า ประเทศไทยผลิตน้ำมันสำเร็จรูปโดยโรงกลั่นในประเทศไทย จำนวน ๑,๐๑๖,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน (๑๖๑.๕ ล้านลิตรต่อวัน) โดยมีการใช้ภายในประเทศ ๑๓๓.๕ ล้านลิตรต่อวัน ที่เหลือจึงมีการส่งออก ๓๒.๓ ล้านลิตรต่อวัน (หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๔ ของการใช้ทั้งหมด) แต่ก็มีการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูปเพียง ๕.๖ ล้านลิตรต่อวัน ดังนั้น เราสามารถกล่าวโดยประมาณได้ว่า น้ำมันสำเร็จรูปที่ใช้ในประเทศไทยเกือบทั้งหมด เป็นน้ำมันที่กลั่นในประเทศไทยเราเอง ไม่ได้นำเข้ามาจากประเทศ

สิงคโปร์แต่ประการใด แต่กระทรวงพลังงานได้กำหนดให้ราคาน้ำมันสำเร็จรูปหน้าโรงกลั่นไทยที่ขายให้คนไทยใช้ทั้งหมดในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดสิงคโปร์ โดยบวกเอาค่าขนส่งและค่าอื่นๆ (ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจริง)

การกำหนดราคาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงไม่เป็นธรรมกับผู้บริโภคเป็นอย่างยิ่ง หากสมมุติว่ามูลค่าขนส่งและค่าอื่นๆเท่ากับ ๑ บาทต่อลิตร มูลค่าที่ผู้บริโภคชาวไทยต้องจ่ายโดยไม่จำเป็นถึง ๑๓๔ ล้านบาทต่อวันและเป็นเช่นนี้มานานแล้ว

สภาองค์กรของผู้บริโภคจึงขอเรียกร้องต่อกระทรวงพลังงานให้ยกเลิกการบวกค่าขนส่งและค่าอื่นๆ (ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นจริง) ออกไปจากราคาหน้าโรงกลั่นโดยทันที

อนึ่ง กระทรวงพลังงานควรมีการทบทวนวิธีการอิงราคากับโรงกลั่นในประเทศสิงคโปร์โดยยึดเอาผลประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

และสี ขอให้กระทรวงการคลังเก็บภาษี “ลาภลอย (windfall tax)” จากกิจการน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

จากสถานการณ์ที่ราคาน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างมากจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน ส่งผลให้ผู้ค้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมีกำไรที่เกิดจากส่วนต่างราคาวัตถุดิบกับราคาขายผลิตภัณฑ์ที่ขยับตัวสูงขึ้นแบบก้าวกระโดด อันเนื่องจากภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน ในขณะที่ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนอย่างรุนแรง สภาองค์กรของผู้บริโภคจึงขอเสนอให้รัฐบาลเก็บภาษีลาภลอย (windfall tax) ในอัตราร้อยละ ๒๕ จากกำไรที่กิจการพลังงานได้รับ ซึ่งมาตรการดังกล่าวประเทศสหราชอาณาจักรกำลังดำเนินการอยู่ (ที่มา U.K. introduces temporary 'windfall tax' of 25% on oil and gas profits, The Associated Press · Posted: May 26, 2022,

<https://www.cbc.ca/news/business/britain-gas-oil-tax-1.6466747>)

ทั้งนี้ สภาองค์กรของผู้บริโภค เห็นว่า การที่โรงกลั่นในประเทศไทย มีกำไรจากค่าการกลั่นอันเกิดจากส่วนต่างของราคาน้ำมันดิบกับราคาน้ำมันสำเร็จรูปตลาดสิงคโปร์ ซึ่งมาจากผลกระทบสถานการณ์วิกฤตการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน นั้นไม่มีความเป็นธรรมต่อผู้ใช้น้ำมันและประเทศไทย จึงขอเสนอให้รัฐบาลควบคุมราคาน้ำมันสำเร็จรูปตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้ง ๔ ข้อ

หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโรงกลั่นน้ำมันในประเทศไม่ให้ความร่วมมือ ขอให้รัฐบาลได้พิจารณา อาศัยอำนาจแห่งพระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือ พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อประกาศการควบคุมราคาน้ำมันสำเร็จรูป ณ โรงกลั่น และราคาขายปลีก พร้อมทั้งห้ามนำน้ำมันสำเร็จรูปที่ผลิตได้ในประเทศส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อลดความเดือดร้อนของประชาชนและลดภาระค่าใช้จ่ายของประเทศ